

LEVANT'DA GÖZDEN DÜŞMÜŞ BİR LİMAN: DİMYAT

Osman Onur Genç

Erken Modern dönemde Doğu Akdenizin en önemli ticari noktalarından biri olarak adlandırılan Dimyat Limanı 19. yüzyılın başında mezkûr coğrafyada ticaret hinterlandı içerisinde aktif bir şekilde yer almaktadır. Liman, başta demir, çelik, gümüş, ilaç vb. ağır metaller ile sağlık malzemelerinin ithal edilmesinde etkin bir rol üstlenmektedir. Aynı şekilde ihracatta Mısır'ın geleneksel üretim mamulleri olan buğday, kahve, kırmızı, iplik, yün, vb. domestik getiri ürünleri Dimyat Limanı vasıtasıyla Doğu Akdeniz Limanlarına ve Avrupa'ya gönderilmektedir. Limanın ticaret işlevselliği Osmanlı hakimiyeti boyunca her ne kadar İskenderiyye Limanı'nın ardında kalsa da 19. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren uluslararası ticarete neredeyse kapanmış, yüzyılın ikinci yarısında yalnızca iç ticarete hizmet verir noktasına gelmiştir. Bu durumun sebebi liman havzasına Nil Nehri'nin getirdiği alüvyon toprakla birlikte meydana gelen kumullaşmadır. Böylece gemi teknolojisinin değişmesi ve ticaret gemilerinin tonajlarının artması mezkur gemilerin Dimyat Limanı'na girişi engellemiş bu gemiler İskenderiyye Limanı'na yönelmiştir. Yüzyılın ikinci yarısından sonra İskenderiyye-Süveyş arasındaki demiryolu ağı İskenderiyye Limanı'nın bu durumunu pekiştirirken Dimyat Limanı'nı olumsuz olarak etkilemiştir.

Bu çalışmada Dimyat Limanı'nın faal olarak iç ve dış ticarete etkinliğini sürdürdüğü yıllar olan 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın ilk çeyreğinde Mısır ve Doğu Akdeniz Limanları açısından önemi araştırılacaktır. Böylece liman üzerinden ithal ve ihraç edilen ürünler ve geldikleri şehirler üzerinden Dimyat Limanı'nın hinterlandı ortaya çıkartılmaya çalışacaktır. Böylece Doğu Akdeniz Limanları arasında doğal bir ticaret ekosisteminin varlığının araştırılması amaçlanmaktadır. Böylece Akdeniz ticaret ekosistemindeki değişimin anlaşılması amaçlanmaktadır. Bu noktada çalışmada Türkiye Cumhuriyeti devlet Arşivleri ile Fransızların tutmuş olduğu ticaret ve istatistik defterleri temel kaynak grubu olarak kullanılacaktır.